

Förvaltning och avdelning

Handläggare: [Erik Johansson]
Titel: [TF socialdirektör]
E-post: [erik.johansson1@norrtalje.se]

Till: socialnämndens arbetsutskott]

Socialnämndens åtgärdsplan för en ekonomi i balans

Förslag till beslut

Socialförvaltningen föreslår socialnämndens arbetsutskott föreslå socialnämnden att

- Godkänna socialförvaltningens åtgärdsplan för en ekonomi i balans och uppdra till förvaltningen att genomföra åtgärderna
- Uppdra till förvaltningen att löpande återrapportera uppnådda effekter

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

Socialnämnden beslutade 2024-06-19, § 121, att uppdra socialförvaltningen att vid nästkommande nämndsammanträde återkomma med en mer detaljerad åtgärdsplan för ekonomi i balans där konsekvensanalys och tidplan ingår.

Socialförvaltningen föreslår nämnden att öka nämndens kostnader motsvarande 400 tkr 2024 och 9 520 tkr 2025 med en förväntad effektiviseringseffekt netto om 27 900 tkr kronor kvartal 4 2025.

Socialförvaltningen har gjort en beräkning och en prognos av förväntad och avsedd effekt men beräkningen av effekterna måste dock betraktas som indikativ. Det är därför av stor vikt att nämnd och förvaltning löpande följer utvecklingen.

Socialförvaltningen kommer också att göra en fördjupad analys i samverkan med kommunstyrelsekontoret och i anslutning till att delårsbokslutet per augusti upprättas. Analysen kan medföra att ytterligare, eller reviderade, åtgärder föreslås nämnden. Skulle de föreslagna åtgärderna inte visa förväntad effekt eller om läget skulle försämrats ytterligare är det sannolikt att nämndens uppdrag behöver revideras och ambitionsnivån justeras givet att finansieringen inte kan säkerställas.

Ärendet

Beskrivning

Socialnämnden beslutade 2024-06-19, § 121, att uppdra socialförvaltningen att vid nästkommande nämndsammanträde återkomma med en mer detaljerad åtgärdsplan för ekonomi i balans där konsekvensanalys och tidplan ingår.

I socialnämndens delårsrapport per april redovisade nämnden ett underskott motsvarande 5 000 tkr och prognostiserade för helåret ett underskott motsvarande 9 600 tkr vilket motsvarar 2,8 % av nämndens budget. I delårsrapporten angavs att en åtgärdsplan för en ekonomi i balans skulle presenteras vid nämndens sammanträde den 19 juni för att inarbetas i månadsrapport per juli. Nämnden beslutade på sammanträdet att godkänna planen och uppdrog förvaltningen att återkomma med en detaljerad åtgärdsplan till nästa sammanträde, 2024-06-19 § 121.

Vid månadsuppföljning i juli konstaterar förvaltningen att det prognostiserade underskottet, fortsätter att öka och uppgår till 17 600 tkr för helåret 2024. Det är framför allt nämndens kostnader för insatser riktade till barn- och unga som fortsätter att öka, både kostnader för placeringar och öppenvårdsinsatser.

Trots att förvaltningen löpande arbetar med effektiviseringar så bedöms de åtgärder som identifierats inte räcka för att nämnden vid årets slut ska redovisa ett resultat i balans med budget. De åtgärder som presenterades i tidigare åtgärdsplan, dnr SN 2024–1, bedöms inte heller få full effekt under innevarande år, varför den förväntade effekten av dessa åtgärder justerats ner för 2024 och flyttats fram i tid.

Lagkrav

Ej tillämpligt för nämnd

Koppling till gällande styrdokument

Styrmodell för Norrtälje kommun

Mål och budget 2024–2026

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Sammantaget behöver nämnden effektivisera sin verksamhet med motsvarande ca 20 000 tkr för att rymmas inom tilldelad budgetram för 2025. I föreliggande åtgärdsplan har förvaltningen estimerat en nettoeffekt av föreslagna åtgärderna till 27 900 tkr, se tabell 1. Åtgärderna kommer att ha stegvis effekt under åtgärdsplanens löptid och full samlad nettoeffekt bedöms kunna nås i slutet av kvartal 4 2025.

Fler av åtgärderna i planen kräver ett tillskott av resurser för att nå förväntad effekt. Risken med dessa åtgärder är att dessa, om de inte får avsedd effektiviseringseffekt, i stället tillför nämnden ytterligare kostnader till det redan upparbetade underskottet i nämndens verksamheter. Ett exempel är kostnaden för inhyrda socionomer som prognostiseras uppgå till 13 500 tkr. Genom att tillföra en kostnad om 4 480 tkr i form av personalförstärkningar beräknar verksamheten att man inte behöver ta in inhyrd personal utöver tilldelat anslag – nettoeffekten beräknas då till 13 500 tkr minus 4 480 tkr – en effektivisering netto om 9 020 tkr. Skulle effekten utebli har kostnaderna i stället ökat med 4 480 tkr.

Det finns alltid en viss osäkerhet kopplad till prognostiserade volymer och kostnadsökningar. Beräkningarna är gjorda med en konservativ bedömning avseende volymökningar som i första hand bygger på statistisk utveckling de senaste åren och förväntad demografisk utveckling. Följer utveckling den förväntade bör nämnden klara att hantera volymerna inom tilldelad budgetram. Förändringar i samhället som orsakar oväntade volymförändringar i verksamheten kan dock få snabb och stor påverkan på nämndens verksamhet och ekonomi. Exempelvis kan ökad arbetslöshet, en ny flyktingvåg eller ökad problematik kring barn och unga kopplat till kriminalitet orsaka betydande kostnadsökningar i nämndens verksamhet.

Socialförvaltningen har gjort en beräkning och en prognos av förväntad och avsedd effekt men beräkningen av effekterna måste betraktas som indikativ. Det är därför av stor vikt att nämnd och förvaltning löpande följer utvecklingen. Förvaltningen avser att löpande redovisa effekter utifrån ett antal nyckeltal som speglar de åtgärder som ingår i åtgärdsplanen, till exempel inhyrning av socionomer, antal placeringsdygn och köp av extern öppenvård. Inhyrning och insatsvolymerna måste bromsa upp och börja minska för att planen ska få full avsedd effekt inom angiven tidsram.

Socialförvaltningen kommer vidare att göra en fördjupad analys i samverkan med kommunstyrelsekontoret och i samband med att delårsbokslutet per augusti upprättas. Analysen kan medföra att ytterligare, eller reviderade, åtgärder föreslås nämnden.

Skulle de föreslagna åtgärderna inte visa förväntad effekt eller om läget skulle försämrats ytterligare är det sannolikt att nämndens uppdrag behöver revideras och ambitionsnivån justeras givet att finansiering inte kan säkerställas.

Förvaltningen föreslår nämnden att öka nämndens kostnader motsvarande 400 tkr 2024 och 9 520 tkr 2025 med en förväntad effektiviseringseffekt netto om 27 900 tkr kvartal 4 2025.

Förvaltningens analys och slutsatser

Nämndens verksamhet är i huvudsak obligatorisk verksamhet som styrs av speciallagstiftning. Effektiviseringar i den obligatoriska verksamheten möjliggörs i första hand genom nya arbetssätt och påverkas också till viss del nämndens ambitionsnivå. En översyn av arbetssätt och nämndens riktlinjer pågår och förväntas få en positiv effekt på nämndens möjlighet att bedriva verksamheten inom tilldelad budgetram. Översynen bedöms dock få relativt liten påverkan på nämndens ekonomi innevarande år då dessa förändringsprocesser behöver mer tid för att få full effekt.

Några av nämndens verksamheter uppvisar idag omfattande kvalitetsbrister avseende rättssäker handläggning och verkställighet av fattade beslut. Utöver att riskera negativ påverkan för enskilda kommuninnevånare i kontakten med socialtjänsten orsakar dessa brister också icke budgeterade kostnader, bland annat avseende inhyrning av personal och köp av verksamhet, då verksamheten försöker upprätthålla en tillräckligt god kvalitetsnivå.

Nämnden har tidigare tillfört resurser i syfte att åtgärda kvalitetsbristerna, åtgärderna har dock inte fullt ut fått önskad effekt, exempelvis fortsätter en relativt stor andel av utredningarna barn- och unga att överskrida tillåten utredningstid. Förvaltningens bedömning är att utredningsenheten barn och unga samt öppenvården behöver ytterligare resurser för att klara att möta ökad belastning och komma till rätta med de identifierade bristerna. I föreliggande åtgärdsplan redovisas dessa tillskott av resurser som *"kostnader för genomförande"* i tabell 1 (se bilaga).

Nämnden bedriver idag, i begränsad omfattning, verksamhet som inte är obligatorisk, exempelvis akutboende och vissa förebyggande insatser. Förvaltningen bedömer att effektiviseringar i form av avslut eller neddragningar av verksamhet är möjliga i första hand i de icke obligatoriska verksamheterna. Nettoeffekten av sådana åtgärder är svårberäknad då neddragningar i de verksamheterna riskerar att, utöver försämrat stöd för invånarna, med stor sannolikhet medföra ökade kostnader i de obligatoriska verksamheterna och därmed utgöra en begränsad effektivisering. Förvaltningen föreslår därför i nuläget inte någon neddragning inom dessa verksamheter.

Under 2025 förväntas den nya socialtjänstlagen träda i kraft. Av många beskrivs det som den största omställningen av socialtjänsten på 40 år. Det nya lagförslaget innebär bland annat att Socialtjänsten ska arbeta mer förebyggande och fånga upp behov innan de blivit för stora. Socialtjänsten ska också vara lättare att nå och att man ska få rätt stöd i rätt tid. Socialtjänsten ska även kunna erbjuda insatser snabbare genom att fler insatser kommer kunna undantas från individuell behovsprövning - detta för att insatserna ska komma tillräckligt snabbt, när behovet är som störst. Socialtjänsten måste arbeta mer sammanhållet och samverka mer med andra aktörer, både internt i kommunen och med externa parter. Arbetet som bedrivs ska också utgå från evidensbaserad praktik och effekten av insatser ska utvärderas och följas upp.

För att nämndens verksamheter ska klara kommande omställningsarbete behöver nämnden säkerställa tillräckliga lednings, kvalitets- och utvecklingsresurser. Det är av vikt att nämnden och förvaltningen erhåller stöd i arbetet med att genomföra omställningen. Delar av omställningsarbetet finansieras av tillfälliga statsbidrag. Förvaltningen har under 2024 påbörjat ett arbete med att bygga upp en sådan organisation och förvaltningen föreslår i nuläget inte någon neddragning inom denna verksamhet.

Resursförstärkningen i öppenvården behövs för att kunna genomföra de åtgärder i planen som är kopplade till en utveckling av hemmaplanslösningar. Resursförstärkning bedöms också vara en förutsättning för att nämnden ska lyckas ställa om verksamheten till mer förebyggande arbete med tidiga insatser.

Socialtjänsten i hela landet har utmaningar med ökat antal orosanmälningar samt ökad tyngd i ärenden till socialtjänsten. Detta kräver ökad kompetens och fler socialsekreterare. Kompetensförsörjning och rekrytering av socionomer till främst barn och unga är en utmaning såväl i Norrtälje kommun som i resten av landet. Här krävs insatser för att få stabilitet i personalgruppen och minska behovet av inhyrd personal i verksamheten. Förvaltningen arbetar i nära samverkan med kommunstyrelsekontoret för att identifiera och verkställa åtgärder som både kan bidra till ökad

personalkontinuitet och öka kommunens attraktivitet som arbetsgivare. Föreliggande plan förutsätter att nämndens verksamheter lyckas attrahera och behålla kompetenta medarbetare.

Förvaltningens bedömning är att nämnden behöver tillföra resurser för att möjliggöra en effektiv verksamhet och säkerställa en rättssäker handläggning och verkställighet av beslutade insatser.

Förvaltningen har beaktat barnperspektivet och nämnden har en skyldighet att utföra obligatorisk verksamhet och får inte, med hänvisning till ekonomiska förutsättningar, göra inskränkningar i lagstadgade rättigheter. Föreliggande plan stärker nämndens möjlighet att arbeta med förebyggande arbete, tidiga insatser och hemmaplanslösningar vilket bör gynna barn- och unga i Norrtälje kommun.

Förvaltningen gör också en genomlysning av en rad andra områden som kan ha positiv effekt på nämndens ekonomi, några exempel är kvalitetssäkring av hanteringen av extern finansiering och en översyn av styrning och ledning i nämndens verksamhet. Förvaltningen arbetar även vidare med digitalisering inom nämndens ansvarsområde. Effekt-hemtagningen från "digitala ärendeflöden", ett tidigare nämndinitiativ, pågår och nya effektiviseringsåtgärder som möjliggjorts till följd av digitala ärendeflöden är under beredning. Effekterna är inte upptagna i föreliggande plan då arbetet inte kommit tillräckligt långt för att nettoeffekten ska kunna beräknas.

Alla verksamheter har också fått ett generellt sparbetning för 2024. Det generella sparbetning syftar till att varje budgetansvarig chef ska göra en fördjupad kostnadsanalys av sin verksamhet för att identifiera möjliga effektiviseringar på respektive ansvarsnivå.

Tidplaner

Socialnämndens arbetsutskott fattar beslut 2024-08-22, Socialnämnden fattar beslut på sammanträde 2024-08-29.

Erik Johansson
T f Förvaltningsdirektör
socialförvaltningen

Bilagor

Tabell 1 *"Åtgärdsplan för en ekonomi i balans – socialnämnden 2024"*

Beslut skickas till

Ekonomiavdelningen
Controller
Avdelningschefer vid socialförvaltningen